MIKC “Daugavpils Dizaina un mākslas vidusskola
Saules skola”

Mācību priekšmets:
Audiovizuālās komunikācijas dizainera asistenta Kompozīcija

Specialitāte: **Audiovizuālā komunikācija**
1. kurss

Formas uztvere, veidošanas principi un organizēšana. Kompozīcijas “MASKAS” izveide

Metodiskā izstrādne

Izstrādnes autore: **Aija Bley Cimiņa**

Daugavpils
2025

ANOTĀCIJA

AIJA BLEY CIMIŅA
Formas uztvere, veidošanas principi un organizēšana. Kompozīcijas "MASKAS" izveide.

Sasniedzamais rezultāts:
Izstrādā harmonisku vizuālus darba risinājumus (kompozīcijas), izmantojot dažādus formu uztveres un grupēšanas paņēmienus, laukumu un formas veidošanas principus, iesaistot dizaina elementu kārtojumu.
Izglītojamie analizē fona un formu attiecības. Izstrādā dizaina idejas vizualizēšanas uzdevumu objekta un fona uztverē, izmantojot dažādus dizaina elementu organizēšanas risinājumus.
Grafiski atšķirīgus "Masku" paraugus realizē rokas tehnikā uz balta papīra un noformē uz melna kartona planšetēm.
Izveido kompozīciju "Maskas".

Mērķauditorija:
1. kursa audiovizuālās komunikācijas dizaina audzēkņi, Audiovizuālās komunikācijas dizainera asistenta kompozīcijas nodarbību ietvaros, kā arī plaša auditorija no pirmskolas bērniem līdz interešu grupām un kolektīvu saliedēšanas pasākumiem.

Metodiskās izstrādnes praktiskais pielietojums:
Apmācību metode izstrādāta atbilstoši audiovizuālās komunikācijas dizaina 1. kursa audzēkņu vajadzībām un ir praksē pierādījusi, ka ir veiksmīgs, intensīvs un jauniešiem aizraujošs apmācību veids, kas praksē pārbauda viņu apgūtās zināšanas kompozīcijas lietošanā.

Uzskates un citi mācību līdzekļi:
Nodarbībā tiek demonstrēti pasniedzējas Aijas Bley apkopoti vizuālie piemēri. Uzdevumu veikšanai nepieciešams papīrs, kartona kastes, līme, otas, akrila krāsa, šķēres, skalpelis, lineāls, kartons.
Metodiskās izstrādnes aktualitāte/novitāte: Audiovizuālās komunikācijas dizainera asistenta kompozīcija ir jauns mācību priekšmets, kam šobrīd nav izstrādāti metodiskie materiāli, tāpēc savās nodarbībās esmu izstrādājusi savu metodiku, kur uzdevums "MASKAS" izveide ir viena no tādām.
Metodiskā izstrādne palīdz iemācīt skolniekiem praktiski lietot kompozīcijas nodarbībās apgūtās zināšanas. Attīsta iemaņas darbam roku tehnikā. Papildina zināšanas par masku tradīcijām pasaules kultūrā un mākslā. Izstrādātā mācību metode balstīta kompleksā mācību uzdevumā, kas iekļauj uzdevumus par sekojošām tēmām: dizaina elementi (punkts, līnija, laukums, forma); kompozīcijas kārtošanas paņēmieni un veidi. Kompozīcijas elements. Ritms; kompozīcijas kārtošanas paņēmieni un veidi. Proporcija, dinamika, statika, kontrasts, vienotība, dominante; kompozīcijas kārtošanas paņēmieni un veidi. Simetrija, asimetrija, līdzsvars; laukuma kārtošanas veidi (centra kompozīcija).

SATURS

IEVADS.....4
1. DARBA UZDEVUMA APRAKSTS…….....5
2. NEPIECIEŠAMIE MATERIĀLI UN APRĪKOJUMS.…….....6
SECINĀJUMI…….. 7
LITERATŪRAS SARAKSTS…….8
PIELIKUMI.....9

IEVADS

Uzdevums kompozīcijas “MASKAS” izveide tiek veikts pēc tam, kad audzēkņi priekšmetā audiovizuālās komunikācijas dizainera asistenta kompozīcija ir apguvuši tādas pamattēmas kā:

1. Dizaina elementi (punkts, līnija, laukums, forma);
2. Kompozīcijas kārtošanas paņēmieni un veidi. Kompozīcijas elements. Ritms;
3. Kompozīcijas kārtošanas paņēmieni un veidi. Proporcija, dinamika, statika, kontrasts, vienotība, dominante;
4. Kompozīcijas kārtošanas paņēmieni un veidi. Simetrija, asimetrija, līdzsvars;
5. Laukuma kārtošanas veidi (centra kompozīcija);
6. Formas uztvere, veidošanas principi un organizēšana;

Uzdevuma mērķis ir izveidot kompozīciju “Maskas”, kas apliecinātu, ka audzēknis spēj radīt tehniski un estētiski kvalitatīvu telpisku dizaina objektu, apvienojot dažādus kompozīcijas veidošanas paņēmienus.

Šī uzdevuma veikšanai audzēknim ir jāpārzina kompozīcijas pamatprincipi, tādi kā kompozīcijas līdzsvars, akcents ar formu un krāsu, centrālā ass u.c. Darba uzdevums ļauj izzināt pasaules kultūru un attīsta fantāziju.

Darba uzdevums sadalīts trīs daļās:

Tēmas izpēte;

Skiču veidošana;

Maskas izveide.

Darba izpildei paredzētas 12 akadēmiskās mācību stundas.

DARBA UZDEVUMA APRAKSTS

1. Izpēte.

Veic tēmas “Masku tradīcijas” izpēti, atlasa iedvesmojošus piemērus un prezentē tos nodarbības laikā.

2. Ideju izstrāde.

Izveidot 6 vienota stila, dažādas masku skices par tēmu “Aizsardzības maskas”.

Kompozīcija - centrālā simetrija.

Kompozīcijā izmantojamie elementi: baltā un melnā kontrasti, melnas līnijas kontrastā pret melniem laukumiem, līniju un laukumu ritms, kompozīcijas un visu elementu vienotība, pēc nepieciešamības akcents ar sarkano krāsu.

Vismaz dažas kompozīcijas jāpapildina ar 3D elementiem.

Darbs jāveic roku tehnikā (zīmējums, aplikācija u.c.).

Darba formāts: Katra kompozīcija jāveido uz A5 balta papīra.

Darba noformējums: Izveidotās 6 vienota stila kompozīcijas jānoformē uz 1,5 mm bieza kartona planšetes.

3. Maskas izveide.

Izvēloties labāko maskas ideju, realizē to kā telpisku objektu.

Darba izpildē tiek izmantota aplikācijas tehnika. Kompozīcija jāveido no melnbaltiem, kontrastējošiem laukumiem un līniju ritmiem. Objekts jāveido telpisks, par pamatu izmantojot kartona kasti.

NEPIECIEŠAMIE MATERIĀLI UN APRĪKOJUMS

Nodarbībā tiek demonstrēti pasniedzējas Aijas Bley apkopoti vizuālie piemēri. Uzdevumu veikšanai nepieciešams: papīrs, kartona kastes, līme, otas, akrila krāsa, šķēres, skalpelis, lineāls, kartons.

SECINĀJUMI

Uzdevuma “MASKAS” izveide ir izzinošs, radošs un atraktīvs mācību process, kas ļauj praksē vispusīgi pārbaudīt nodarbībās apgūto vielu, trenēt iztēli un spēju veidot saturu, izmantojot abstraktu formu. Darbs tika veikts vairākos posmos. Vispirms audzēkņi iepazinās ar darba uzdevumu un vizuāliem piemēriem, tad veidoja skices un visbeidzot masku, kuru arī paši izmantoja, veidojot foto sesiju. Darba izpildē audzēkņiem pamatgrūtības bija panākt kompozīcijas vienotību, atsakoties no daudzām savstarpēji nesaistītām detaļām, kā arī veidot tēlu, izmantojot tikai ģeometrisku laukumu un līniju kombinācijas, atsakoties no reālistiska zīmējuma. Tomēr, atkārtojot uzdevumu un vēršot audzēkņus precīzi to izpildīt, tika panākts ļoti labs rezultāts. Šo kompozīcijas uzdevumu audzēkņi atzina par vienu no interesantākajiem mācību procesa laikā.

IETEICAMĀS LITERATŪRAS SARAKSTS

Bergstrems B. Vizuālā komunikācija. – Rīga: Jāņa Rozes apgāds, 2009.
Rancāne A. Maskas un maskošanās tradīcijas Latvijā.- Rīga: Latvijas Zinātņu akadēmija, 2009.
Hellers S., Andersone G. Grafiskā dizaina rokasgrāmata. – Rīga: Jāņa Rozes apgāds, 2016.
Hellers S. Grafiskā dizaina rokasgrāmata: iedvesmojies no 50 meistariem. – Rīga: Jāņa Rozes apgāds, 2016.
Šusts V. Telpas uztvere un kompozīcija. – Rīga: Zvaigzne, 2005.
Bilz S., Mischler M. The Little Know-It-All. – Berlin: Gestalten, 2015.
Erl A., Masks (Traditions Around the World) Berlin: Gestalten, 1994.
Goldstein N. Design and Composition. – London: Pearson, 1998.
Handbook of Color Psychology. Ed. by Andrew J. Elliot, Mark D. Fairchild, Anna Franklin. – Cambridge University Press, 2015.
Rainier C., Mask. - California: Eart Aware, 2019

PIELIKUMI

Iedvesmas avoti.

1. att. Rumāņu izcelsmes amerikāņu mākslinieka Saula Šteinberga maskas 1962.g.

1. att. Kwakiuti indiāņu maska 16.gs.

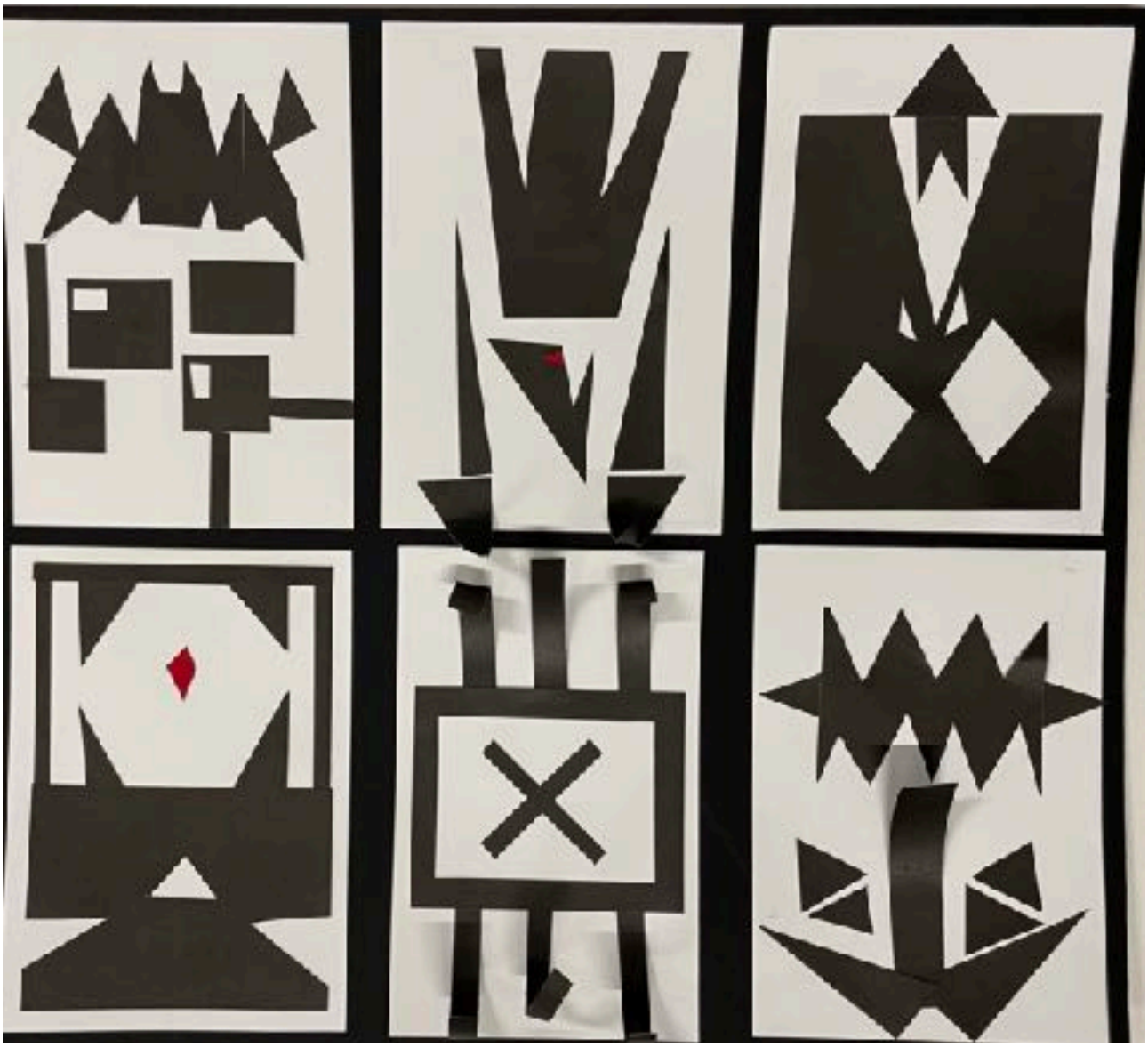

2. att. Jāpāņu Noh teātra maska 14.gs.

Darbu piemēri, kas tapuši īstenojot uzdevumu “Maskas.”

3. att. M. Dunda audiovizuālās komunikācijas 1 kursa audzēkne,“Masku skices”, 2025

4. att. L. Zuja audiovizuālās komunikācijas 1 kursa audzēkne,““Masku skices”, 2025

5.att. S. Ivanova audiovizuālās komunikācijas 1 kursa audzēkne "Masku skices", 2025

6.att. M.Leone audiovizuālās komunikācijas 1 kursa audzēkne "Masku skices", 2025

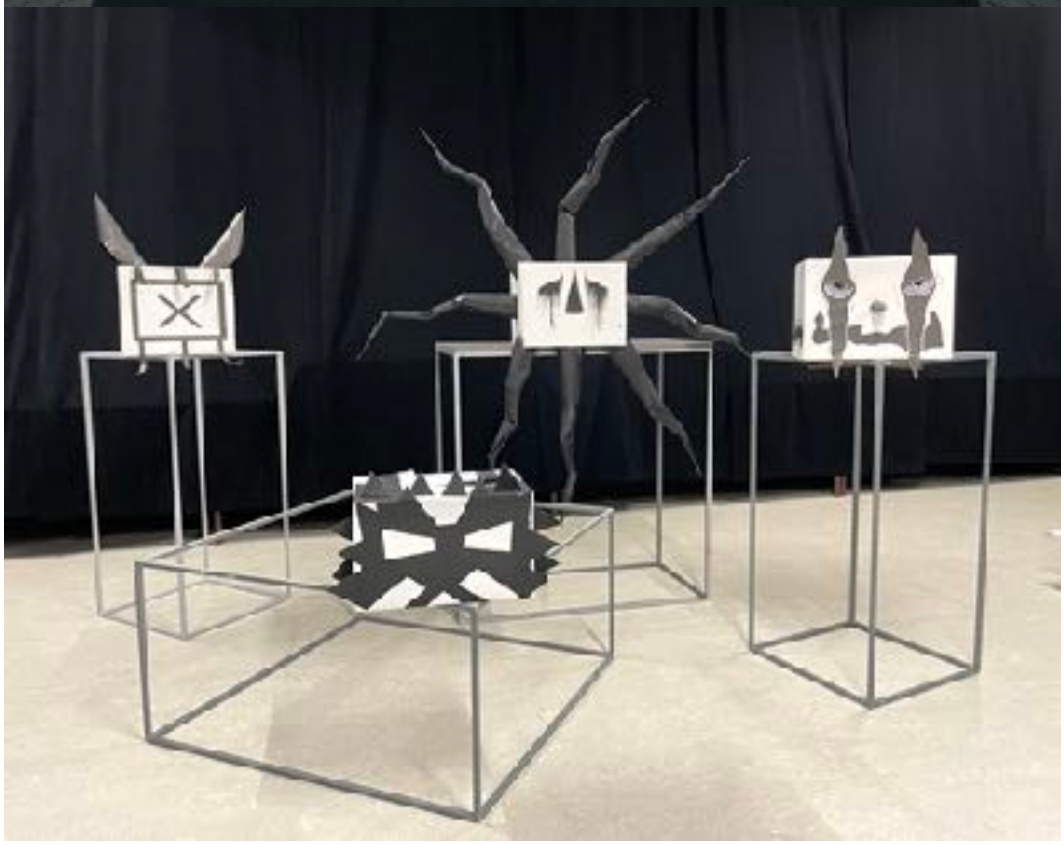

7.att. Audiovizuālās komunikācijas 1 kursa audzēkņi "Masku skices", 2024

8.att. Audiovizuālās komunikācijas 1 kursa audzēkņi "Masku skices", 2024

9.att.,10.att. Audiovizuālās komunikācijas 1 kursa audzēkņu "Maskas"foto sesija un skates ekspozīcija, 2025

11.att., 12.att. Audiovizuālās komunikācijas 1 kursa audzēkņu "Maskas" foto sesija, skates ekspozīcija, 2024